

KERAJAAN MALAYSIA

**Piawaian Perakaunan Islam
bagi Baitulmal, Zakat dan Wakaf (PPIBZW)**

PPIBZW

Panduan Pelaksanaan – Hasil, Belanja dan Liabiliti
Seksyen 18, Hasil daripada Transaksi Pertukaran

November 2024

Hak cipta terpelihara. Tiada bahagian daripada penerbitan ini boleh diterbitkan semula, disimpan dalam sistem penemuan kembali atau ditukar dalam sebarang bentuk atau dengan apa-apa cara sekalipun tanpa mendapatkan kebenaran secara bertulis daripada Jabatan Akauntan Negara Malaysia atau sebagaimana yang dibenarkan secara nyata oleh undang-undang atau di bawah terma yang dipersetujui dengan organisasi yang mempunyai hak reprografi.

Piawaian Perakaunan Islam bagi Baitulmal, Zakat dan Wakaf (PPIBZW) dikeluarkan oleh Jabatan Akauntan Negara Malaysia untuk diguna pakai oleh Institusi Baitulmal, Zakat dan Wakaf di Malaysia.

Disediakan dan diterbitkan oleh:
Jabatan Akauntan Negara Malaysia
No. 1, Persiaran Perdana
Kompleks Kementerian Kewangan
Presint 2, Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan
62594 Putrajaya

Tel. : 03-88821000

Web : <https://www.anm.gov.my>

KANDUNGAN

Muka Surat

Seksyen 18 – Hasil daripada Transaksi Pertukaran.....	1
Panduan Pelaksanaan	1
Penyediaan Perkhidmatan (rujuk Seksyen 18.17 – 18.25)	1
Jualan Barangan (rujuk Seksyen 18.26 – 18.30)	2
Pendapatan Keuntungan, Royalti dan Dividen atau Pengagihan yang Serupa	4
Pengiktirafan dan Pengukuran	5

Seksyen 18 – Hasil daripada Transaksi Pertukaran

Panduan Pelaksanaan

Panduan ini hanyalah lampiran dan bukan sebahagian daripada Seksyen 18, Hasil daripada Transaksi Pertukaran.

- PP1. Entiti memperoleh hasil daripada transaksi pertukaran atau bukan pertukaran. Seksyen ini hanya membincangkan hasil yang diperoleh daripada transaksi pertukaran. Hasil daripada transaksi pertukaran diperoleh daripada:
- (a) Jualan barangan atau penyediaan perkhidmatan kepada pihak lain; dan
 - (b) Penggunaan aset entiti oleh pihak lain yang menghasilkan pendapatan keuntungan, royalti dan dividen atau pengagihan yang serupa.
- PP2. Penggunaan kriteria pengiktirafan kepada transaksi tertentu boleh dipengaruhi oleh (rujuk Seksyen 18.17, Seksyen 18.26, Seksyen 18.31 dan Seksyen 18.37):
- (a) Undang-undang sedia ada yang berbeza, yang boleh menentukan titik masa tertentu ketika entiti memindahkan risiko dan ganjaran yang signifikan atas pemilikan. Oleh itu, contoh dalam panduan pelaksanaan seksyen ini perlu dibaca dalam konteks undang-undang sedia ada yang berbeza, pada ketika transaksi tersebut berlaku; dan
 - (b) Sifat hubungan (secara kontrak atau sebaliknya) antara entiti yang membayar dengan entiti yang menerima hasil (iaitu entiti yang terlibat mungkin bersetuju dengan satu titik masa tertentu, bagi entiti yang menerima boleh mengiktiraf hasil).

Penyediaan Perkhidmatan (rujuk Seksyen 18.17 – 18.25)

Dalam mengiktiraf hasil daripada penyediaan perkhidmatan, berikut adalah contoh-contoh berkaitan:

Penyewaan Hartanah

- PP3. Pendapatan sewa daripada penyewaan premis diiktiraf apabila pendapatan itu diperoleh mengikut terma perjanjian penyewaan berdasarkan nilai saksama, contohnya pada kadar pasaran.

Yuran Prasekolah

- PP4. Hasil daripada yuran yang dikenakan kepada pelajar bagi pendidikan prasekolah diiktiraf sepanjang tempoh pengajian bermula apabila pelajar mendaftar.

Pemprosesan Kes Mahkamah Syariah

- PP5. Hasil daripada pemprosesan kes mahkamah syariah boleh diiktiraf sama ada dengan merujuk kepada tahap kesempurnaan pemprosesan atau berdasarkan tempoh mahkamah bersidang.

Pengamanahan

- PP6. Hasil pengamanahan boleh diiktiraf mengikut terma perjanjian pengamanahan.

Zakat Bahagian Amil

PP7. Hasil zakat bahagian amil boleh diiktiraf mengikut terma perjanjian amil atau fatwa.

Yuran Pengurusan

PP8. Hasil yuran pengurusan boleh diiktiraf mengikut terma perjanjian, hujah wakaf atau fatwa.

Yuran Pentauliahan Pengajar Agama Islam

PP9. Hasil yuran pentauliahan pengajar agama Islam boleh diiktiraf apabila permohonan diterima.

Fi Pelaksanaan Wasiat

PP10. Hasil yuran pengurusan boleh diiktiraf mengikut terma perjanjian pentadbir wasiat atau dengan merujuk kepada tahap kesempurnaan pemprosesan.

Yuran Pengajian

PP11. Hasil diiktiraf sepanjang tempoh pengajian.

Jualan Barangan (rujuk Seksyen 18.26 – 18.30)

Jualan "bil dan tangguh", apabila penghantarannya ditangguhkan atas permintaan pembeli tetapi pembeli mengambil hak milik dan menerima bil

PP12. Hasil diiktiraf apabila pembeli mengambil hak milik, dengan syarat:

- (a) Terdapat kebarangkalian bahawa penghantaran akan dibuat;
- (b) Item berada di tangan, dikenal pasti dan sedia untuk diserahkan kepada pembeli pada masa jualan itu diiktiraf;
- (c) Pembeli secara khususnya mematuhi arahan penghantaran tertunda; dan
- (d) Terma pembayaran biasa digunakan.

Hasil tidak diiktiraf apabila hanya terdapat hasrat untuk memperoleh atau mengilang barangan ketika penghantaran.

PP13. Penghantaran Barangan Bersyarat.

(a) Pemasangan dan pemeriksaan.

Hasil biasanya diiktiraf apabila pembeli menerima penghantaran, dan pemasangan serta pemeriksaan selesai. Walau bagaimanapun, hasil diiktiraf sebaik sahaja pembeli menerima penghantaran apabila:

- (i) Proses pemasangan adalah mudah; atau
- (ii) Pemeriksaan dilakukan hanya untuk tujuan penentuan akhir harga kontrak.

(b) Tertakluk kepada kelulusan apabila pembeli telah merundingkan hak pemulangan terhadap.

Jika terdapat ketidakpastian kemungkinan berlakunya pemulangan, hasil akan diiktiraf apabila penghantaran telah diterima secara rasmi oleh pembeli ataupun barangan telah dihantar dan tempoh masa untuk membuat penolakan telah tamat.

(c) Jualan konsainan apabila penerima (pembeli) mengaku janji untuk menjual barangan bagi pihak penghantar (penjual).

Hasil diiktiraf oleh penghantar apabila barangan dijual oleh penerima kepada pihak ketiga.

(d) Jualan tunai semasa penghantaran.

Hasil diiktiraf apabila penghantaran dibuat dan wang tunai diterima oleh penjual atau ejennya.

Jualan ansuran barangan tertahan, iaitu barangan hanya dihantar apabila pembeli membuat pembayaran akhir dalam satu siri ansuran

PP14. Hasil daripada jualan tersebut diiktiraf apabila barangan dihantar. Walau bagaimanapun, sekiranya pengalaman lepas menunjukkan bahawa kebanyakan jualan itu disempurnakan, hasil boleh diiktiraf apabila deposit yang signifikan diterima, dengan syarat barangan telah berada di tangan, dapat dikenal pasti dan sedia untuk diserahkan kepada pembeli.

Pesanan apabila pembayaran pendahuluan (atau pembayaran separa) telah diterima bagi penghantaran barangan yang pada ketika itu tiada dalam inventori; contohnya, barangan masih dalam pembuatan atau akan dihantar terus kepada pelanggan daripada pihak ketiga

PP15. Hasil diiktiraf apabila barangan telah dihantar kepada pembeli.

Perjanjian jualan dan belian semula (selain transaksi swap) yang penjual bersetuju secara serentak untuk membeli semula barangan yang sama pada tarikh terkemudian, atau apabila penjual mempunyai opsyen beli untuk membeli semula, atau pembeli mempunyai opsyen jual yang menghendaki penjual membeli semula barangan

PP16. Terma perjanjian perlu dianalisis untuk menentukan sama ada, pada dasarnya, penjual telah memindahkan risiko dan ganjaran pemilikan kepada pembeli, dan dengan itu hasil diiktiraf. Apabila penjual mengekalkan risiko dan ganjaran pemilikan, walaupun hak milik sah telah dipindahkan, transaksi tersebut adalah satu aturan pembiayaan dan tidak diiktiraf sebagai hasil.

Jualan kepada orang tengah, seperti pengedar, wakil pengedar atau lain-lain untuk jualan semula

PP17. Hasil daripada jualan sedemikian secara umumnya diiktiraf apabila risiko dan ganjaran pemilikan telah dipindahkan. Walau bagaimanapun, apabila pembeli pada intinya bertindak sebagai ejen, jualan tersebut dianggap sebagai jualan konsainan.

Langganan penerbitan bercetak dan digital serta item yang serupa

PP18. Apabila item yang terlibat mempunyai nilai yang sama dalam setiap tempoh masa, maka hasil diiktiraf atas asas garis lurus sepanjang tempoh item itu dihantar. Apabila nilai item tersebut berbeza dari semasa ke semasa, hasil diiktiraf berdasarkan nilai jualan item yang dihantar yang berkaitan dengan jumlah anggaran nilai jualan semua item yang termasuk dalam langganan.

Jualan ansuran, apabila balasan akan diterima secara ansuran

PP19. Hasil yang diperoleh daripada harga jualan, tidak termasuk hasil pembiayaan, diiktiraf pada tarikh jualan. Harga jualan ialah nilai kini balasan, yang ditentukan dengan mendiskaunkan ansuran belum terima pada kadar keuntungan imput. Elemen hasil pembiayaan diiktiraf sebagai hasil apabila ia diperoleh, atas asas perkadaran masa yang mengambil kira kadar keuntungan imput.

Jualan hartanah

PP20. Hasil biasanya diiktiraf apabila hak milik sah bertukar kepada pembeli. Walau bagaimanapun, dalam sesetengah bidang kuasa, kepentingan ekuiti hartanah mungkin terletak hak pada pembeli sebelum hak milik sah bertukar, dan oleh itu risiko dan ganjaran pemilikan telah dipindahkan pada peringkat itu. Dalam kes seperti ini, ia mungkin sesuai diiktiraf sebagai hasil dengan syarat penjual tidak lagi mempunyai tindakan penting untuk disempurnakan di bawah kontrak tersebut. Dalam setiap kes di atas, jika penjual bertanggungjawab untuk melaksanakan sebarang tindakan yang signifikan selepas pemindahan hak milik ekuiti dan/atau hak milik sah, hasil diiktiraf kerana tindakan tersebut telah dilakukan. Contohnya, bangunan atau kemudahan lain yang masih belum disiapkan.

PP21. Dalam sesetengah kes, hartanah boleh dijual dengan tahap penglibatan yang berterusan oleh penjual, iaitu risiko dan ganjaran pemilikan belum lagi dipindahkan. Contohnya:

- (a) perjanjian jualan dan belian semula termasuk opsi jual dan beli; dan
- (b) perjanjian apabila penjual menjamin hartanah tersebut akan didiami untuk tempoh yang dinyatakan, atau menjamin pulangan pelaburan pembeli bagi tempoh yang dinyatakan.

Dalam kes ini, sifat dan tahap penglibatan berterusan penjual menentukan bagaimana transaksi tersebut diakaunkan. Ia mungkin diakaunkan sebagai jualan, atau sebagai pembiayaan, pajakan atau aturan perkongsian keuntungan yang lain. Jika ia diakaunkan sebagai jualan, penglibatan berterusan penjual boleh menyebabkan pengiktirafan hasil tertangguh.

PP22. Penjual juga perlu mengambil kira cara bayaran dan bukti komitmen pembeli untuk melunaskan bayaran. Sebagai contoh, apabila jumlah bayaran yang diterima, termasuk bayaran pendahuluan atau bayaran selanjutnya oleh pembeli, memberikan bukti yang tidak mencukupi tentang komitmen pembeli untuk melunaskan bayaran, maka hasil diiktiraf hanya setakat tunai yang diterima.

Pendapatan Keuntungan, Royalti dan Dividen atau Pengagihan yang Serupa*Fi Lesen dan Royalti*

PP23. Fi lesen dan royalti yang diterima kerana menggunakan aset entiti (seperti tanda dagangan, paten, perisian, hak cipta muzik, dan rakaman induk) biasanya diiktiraf selaras dengan inti pati perjanjian. Secara praktikalnya, ini mungkin atas asas garis lurus sepanjang hayat perjanjian, sebagai contoh, apabila seorang pemegang lesen mempunyai hak untuk menggunakan teknologi tertentu sepanjang tempoh masa yang dinyatakan.

PP24. Pemberian hak dengan fi tetap atau jaminan tanpa pulangan balik di bawah kontrak tidak boleh batal yang:

- (a) membenarkan pemegang lesen mengeksploitasi hak tersebut secara bebas; dan

- (b) pemberi lesen itu tidak mempunyai obligasi lain untuk dilakukan,

secara inti patinya adalah jualan. Contohnya, perjanjian pelesenan bagi penggunaan perisian apabila pemberi lesen tidak lagi mempunyai obligasi selepas penghantaran. Contoh lain ialah pemberian lesen bagi penggunaan tanda dagangan klinik pesakit luar. Dalam kes ini, hasil diiktiraf mengikut terma perjanjian iaitu bayaran lesen pendaftaran dan secara tahunan.

- PP25. Dalam sesetengah kes, sama ada fi lesen atau royalti akan diterima atau tidak, bergantung kepada berlakunya sesuatu peristiwa akan datang. Dalam kes sedemikian, hasil diiktiraf hanya apabila terdapat kemungkinan bahawa fi atau royalti akan diterima, yang biasanya diterima apabila peristiwa telah berlaku.

Pengiktirafan dan Pengukuran

Penentuan Sama Ada Sesebuah Entiti Bertindak sebagai Prinsipal ataupun Ejen

- PP26. Seksyen 18.10 menyatakan bahawa “dalam hubungan agensi, aliran masuk kasar manfaat ekonomi atau potensi perkhidmatan adalah termasuk amaun yang dikutip bagi pihak prinsipal dan tidak menyebabkan peningkatan dalam dana amanah entiti. Amaun yang dikutip bagi pihak prinsipal itu bukanlah hasil. Sebaliknya, hasil adalah apa-apa amaun komisen yang diterima atau belum terima bagi pengutipan atau pengendalian aliran kasar tersebut”. Untuk menentukan sama ada sesebuah entiti bertindak sebagai prinsipal atau ejen memerlukan penilaian dan pertimbangan segala fakta dan keadaan yang berkaitan.

- PP27. Entiti bertindak sebagai prinsipal apabila ia terdedah kepada risiko dan ganjaran yang signifikan berkaitan dengan jualan barangan atau penyediaan perkhidmatan. Ciri yang menunjukkan bahawa entiti bertindak sebagai prinsipal termasuk:

- (a) Entiti mempunyai tanggungjawab utama untuk menyediakan barangan atau perkhidmatan kepada pelanggan atau untuk memenuhi pesanan tersebut. Contohnya, bertanggungjawab terhadap penerimaan produk atau perkhidmatan yang dipesan atau dibeli oleh pelanggan. Contoh lain, entiti bertanggungjawab bagi perkhidmatan hibah dan wasiat dengan menyempurnakan pelaksanaan hibah dan wasiat yang dinyatakan;
- (b) Entiti mempunyai risiko inventori sebelum atau selepas pesanan pelanggan, semasa penghantaran ataupun semasa pemulangan barangan;
- (c) Entiti mempunyai kebebasan untuk menentukan harga, sama ada secara langsung atau tak langsung, contohnya dengan memberikan barangan atau perkhidmatan tambahan; dan
- (d) Entiti menanggung risiko kredit pelanggan untuk amaun belum terima daripada pelanggan.

- PP28. Entiti bertindak sebagai ejen apabila ia tidak terdedah kepada risiko dan ganjaran signifikan yang berkaitan dengan jualan barangan atau penyediaan perkhidmatan. Satu ciri yang menunjukkan bahawa entiti itu bertindak sebagai ejen adalah amaun yang diperolehi oleh entiti ditentukan terlebih dahulu, iaitu sama ada fi tetap bagi setiap transaksi ataupun peratusan yang dinyatakan daripada amaun yang dibilkan kepada pelanggan.

Hasil Manfaat Zakat dan Wakaf

- PP29. Hasil manfaat zakat ialah aliran masuk kasar manfaat ekonomi masa hadapan yang diterima dan belum terima oleh entiti daripada penggunaan aset zakat. Contohnya, Kumpulan Wang Zakat menggunakan agihan asnaf untuk membuka pusat dialisis yang perkhidmatan percuma diberikan kepada asnaf dan juga ditawarkan kepada orang ramai pada harga pasaran. Terimaan daripada orang ramai tersebut merupakan hasil manfaat zakat.

- PP30. Hasil manfaat wakaf ialah aliran masuk kasar manfaat ekonomi masa hadapan atau potensi perkhidmatan yang diterima dan belum terima oleh entiti daripada penggunaan aset wakaf. Contohnya, tanah wakaf dipajak kepada pihak ketiga untuk aktiviti pertanian. Bayaran pajakan yang diterima merupakan hasil manfaat wakaf.

Laba atau Rugi daripada Pelupusan Aset Zakat

- PP31. Dalam keadaan tertentu, terdapat aset zakat yang dilupuskan, dan sekiranya wujud laba daripada transaksi tersebut, laba tersebut perlu diagihkan kepada asnaf berdasarkan keputusan fatwa negeri. Laba dan kerugian diiktiraf daripada jualan tersebut, mempunyai obligasi syariah dan peruntukan perlu diiktiraf dalam penyata kewangan entiti. Sekiranya terdapat kerugian diiktiraf daripada pelupusan tersebut, obligasi entiti bagi pengagihan adalah terhad kepada balasan jualan sahaja. Laba dan rugi hendaklah diiktiraf dalam penyata kewangan entiti dan dimasukkan ke dalam Kumpulan Wang Zakat.